

Handleiding

Oarloch yn 'e klasse

Wat fijn dat jullie aan de slag gaan met het project 'Oarloch yn 'e klasse'. In deze handleiding vinden jullie de opzet van het project en per aflevering een overzicht van de inhoud van de lessen.

Algemeen

De afleveringen van Tsjil Tsjekt 'Oarloch yn 'e klasse' zijn steeds het beginpunt van de les. Naar aanleiding van de aflevering kunnen de leerlingen aan de slag met de opdrachtenkaarten.

Alle benodigde materialen voor de uitvoering van de lessen in het project zijn te vinden op de website:

oarlochyneklasse.frl

In de 'Oarloch yn 'e klasse'-box die bij het project hoort, zijn de opdrachtenkaarten en materialen fysiek te vinden.

De opdrachtenkaarten bevatten 4 opdrachten die passen bij het thema van de afleveringen. Op alle kaarten is de opbouw van de opdrachten hetzelfde:

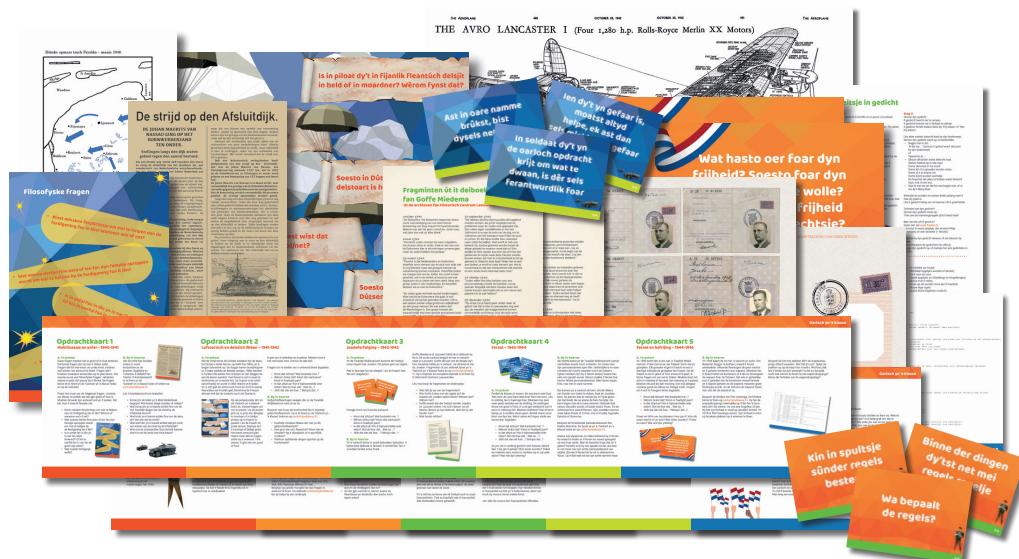
- A. In gesprek** – een filosofisch gesprek
- B. Bij een bron** – op ontdekking bij een bron uit de oorlog
- C. In de omgeving** – onderzoeken hoe het in de oorlog was in jullie omgeving
- D. En nu?** – een link leggen met het heden

Je kunt alle opdrachten op de kaart doen, maar je kunt ook per opdrachtenkaart bekijken welke opdracht het meest passen is voor jouw groep en dan een keuze maken uit de opdrachten.

Bij sommige opdrachten moeten de leerlingen iets opschrijven. Dat kan op een los blaadje of in een eigen schrift. De aantekeningen worden vaak gebruikt voor een gesprek. Er kan ook voor worden gekozen om de bevindingen per opdracht in een muurkrant te verwerken om de bevindingen wat langer te bewaren.

Op de website staan per opdrachtenkaart ook links naar websites die extra informatie geven over de onderwerpen van de opdrachten.

Bekijk per opdrachtenkaart of het nodig is om kopieën te maken, bijvoorbeeld omdat de leerlingen in groepjes met elkaar aan de slag gaan.

Per les

Bekijk aflevering 1 van 'Tsjil Tsjekt – Oarloch yn 'e klasse'.

Opdrachtenkaart 1:

Mobilisatie en inval – 1940-1941

A. In gesprek

Bij opdracht A gaan de leerlingen met elkaar in gesprek aan de hand van filosofische vragen. De vragen hebben niet als doel om een juist antwoord te vinden, maar dat leerlingen nadenken en in gesprek gaan over het onderwerp van de aflevering. De vragen zijn te vinden in de 'Oarloch yn 'e klasse'-box en als pdf op de website (1A).

Bij deze aflevering gaat het over: 'Wat zou jij verdedigen?' De leerlingen praten over de vragen op de opdrachtenkaart. Het aantal vragen wordt bepaald door de leerkracht. De vragen zijn ook in pdf op de website te vinden.

Belangrijk bij een filosofisch gesprek: geef de kinderen denktijd. Laat ze op elkaar reageren. Vraag door naar het argument achter het antwoord. Blijf niet hangen in persoonlijke antwoorden. Geef zelf geen mening. Besef dat er geen goed of fout antwoord is.

Vragen om door te vragen zijn bijvoorbeeld:

- Ophelderingsvragen: Kun je dat uitleggen? Wat bedoel je met...? Is dit wat je wilde zeggen?
- Bewijsvragen: Waarom denk je dat? Kun je dat aantonen? Kun je een voorbeeld geven?
- Tegenovergestelde vragen: Is dat altijd zo? Wie denkt iets anders? Kan het tegenovergestelde waar zijn? Stel je voor dat... Wat als...?
- Bouwvragen: Geldt dat dan ook voor...? Betekent dat...? Ja, en...? Wie kan daar op doorgaan?

Als een stelling of vraag voldoende is besproken, vraag dan: Hoe ging het gesprek? Ben je wijzer geworden? Denk je nu anders? Wat was jouw inbreng? Geef dan een samenvatting van de antwoorden en sluit het gesprek af.

B. Bij een bron

Leerlingen lezen een krantenartikel uit het Twents dagblad 'Tubantia' van 24 mei 1940, over de strijd bij de Afsluitdijk. Het krantenartikel (een afdruk ervan) is te vinden in de 'Oarloch yn 'e klasse'-box en als pdf op de website (1B).

C. In de omgeving

Leerlingen doen onderzoek naar hoe mensen in de eigen omgeving de Duitsers probeerden tegen te houden. Het kaartje van de opmars van de Duitsers in Fryslân is te vinden in de 'Oarloch yn 'e klasse'-box en op de website (1C). Op de website staan ook suggesties voor digitale bronnen.

D. En nu?

Leerlingen doen onderzoek: Hoe goed zijn mensen tegenwoordig voorbereid op noodsituaties? Een link naar de checklist van het Rode Kruis voor het maken van een noodpakket is te vinden op de website.

Bekijk aflevering 2 van 'Tsjil Tsjekt – Oarloch yn 'e klasse'.

Opdrachtenkaart 2:

Luchtoorlog en dagelijks leven – 1941-1942

A. In gesprek

Een gesprek over: 'Samenwerken met de vijand of niet?' De vraag wordt bepaald door het mikken van bijvoorbeeld een muntje of een blokje op de poster. Tips voor een filosofisch gesprek staan in deze handleiding bij opdracht A van kaart 1. Het aantal vragen kan bepaald worden door de leerkracht. De poster is te vinden in de 'Oarloch yn 'e klasse'-box en als pdf op de website (2A).

B. Bij een bron

De leerlingen bekijken een doorsnede van een AVRO Lancaster uit 1942, een gevechtsvliegtuig van het Engelse Royal Air Force (RAF). De legenda is in het Engels. De doorsnede van de Lancaster is als poster te vinden in de 'Oarloch yn 'e klasse'-box en als pdf op de website (2B).

C. In de omgeving

De leerlingen doen onderzoek naar neergestorte gevechtsvliegtuigen in de eigen omgeving. Suggesties voor digitale bronnen zijn te vinden op de website.

D. En nu?

Een gesprek over de Koninklijke Luchtmacht en grote internationale oefeningen van nu. Digitale bronnen die gebruikt kunnen worden, zijn te vinden op de website.

Bekijk aflevering 3 van 'Tsjil Tsjekt – Oarloch yn 'e klasse'.

Opdrachtenkaart 3:

Jodenvervolging – 1942-1943

A. In gesprek

Een gesprek over 'Moet je je altijd aan de regels houden?' De vragen staan op kaartjes. Het gesprek kan in groepjes of klassikaal. Tips voor een filosofisch gesprek staan bij opdracht A van kaart 1. De afbeelding van een bordje 'Verboden voor Joden' kan via het digibord getoond worden ter illustratie. De vragenkaartjes zijn te vinden in de 'Oarloch yn 'e klasse'-box en als pdf op de website (3A).

B. Bij een bron

De leerlingen lezen fragmenten uit het dagboek van Goffe Miedema uit Leeuwarden. De fragmenten uit het dagboek zijn in een document te vinden in de 'Oarloch yn 'e klasse'-box en als pdf op de website (3B).

C. In de omgeving

De leerlingen doen onderzoek naar Struikelstenen in de eigen omgeving. Suggesties voor digitale bronnen zijn te vinden op de website.

D. En nu?

De leerlingen praten over vooroordelen, maken een muur van vooroordelen én breken die af. De beschrijving staat op opdrachtenkaart 3. Let op, dit gesprek kan spannend zijn voor leerlingen! Nodig: dozen, rood en groen papier, stiften.

Bekijk aflevering 4 van 'Tsjil Tsjekt – Oarloch yn 'e klasse'.

Opdrachtenkaart 4:

Verzet – 1943-1944

A. In gesprek

Een gesprek over: 'Wat is waarheid en wat is wijsheid?' Er staan stellingen op kaartjes. De leerlingen kiezen individueel voor 'mee eens' of 'niet mee eens'. Geen goed of fout, het gaat om het gesprek, meningen kunnen veranderen. Tips voor een filosofisch gesprek staan bij opdracht A van kaart 1. De kaartjes met stellingen zijn te vinden in de 'Oarloch yn 'e klasse'-box en als pdf op de website (4A).

B. Bij een bron

De leerlingen bekijken de persoonsbewijzen van Haitze Wiersma en maken voor zichzelf een vals persoonsbewijs. De afbeelding met de persoonsbewijzen en het invulblad voor het valse persoonsbewijs zijn te vinden in de 'Oarloch yn 'e klasse'-box en als pdf op de website (4B).

C. In de omgeving

De leerlingen doen onderzoek naar verzet en verzetsmonumenten in de eigen omgeving. Suggesties voor digitale bronnen zijn te vinden op de website.

D. En nu?

Een gesprek over nepnieuws met de quiz van Schooltv bij de aflevering 'Wat weet jij over nepnieuws?' De link naar Schooltv met de quiz is te vinden op de website.

Bekijk aflevering 5 van 'Tsjil Tsjekt – Oarloch yn 'e klasse'.

Opdrachtenkaart 5:

Verzet en bevrijding – 1944-1945

A. In gesprek

Een gesprek over 'Wat is vrijheid?' Leerlingen praten in groepjes over vragen die op een A4-tje staan. Eén vraag/één A4 per groepje. Tips voor een filosofisch gesprek staan bij opdracht A van kaart 1. De leerkracht bepaalt welke vragen worden gebruikt en hoeveel. De A4-tjes met vragen zijn te vinden in de 'Oarloch yn 'e klasse'-box en als pdf op de website (5A).

B. Bij een bron

De leerlingen bekijken een lijst van de wapendroppings in Fryslân en bekijken de filmpjes over Piet Veeninga, die betrokken was bij de droppings. De lijst met wapendroppings is te vinden in de 'Oarloch yn 'e klasse'-box en als pdf op de website (5B). Op de website zijn ook de fragmenten te vinden over Piet Veeninga, uit het programma '60 jaar na dato' van RTV Drenthe.

C. In de omgeving

De leerlingen doen onderzoek naar de bevrijding in hun eigen woonplaats. Suggesties voor digitale bronnen zijn te vinden op de website.

D. En nu?

De leerlingen gaan in gesprek over de waarde van herdenken en vieren en schrijven een gedicht. Een stappenplan voor het schrijven van een gedicht is te vinden in de 'Oarloch yn 'e klasse'-box en als pdf op de website (5D).

